

Sygn. (...) (...) 115/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia (...) września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku (...) Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Karwacka

po rozpoznaniu w dniu (...) września 2015 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko Skarbowi Państwa-Zakładowi Karnemu w C.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt (...) (...) 115/14

UZASADNIENIE

Powód, A. W., wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w C., pozew z żądaniem zapłaty kwoty 100.000 zł. tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie podał, iż w okresie od 9 marca 2012 roku do dnia 15 stycznia 2014 roku został umieszczony w Zakładzie Karnym w C. w celach dla osób palących, pomimo, że w dniu (...) marca 2013 roku złożył oświadczenie, że jest osobą niepalącą. Podniósł, że kilkakrotnie zgłaszał funkcjonariuszom, że jest osobą niepalącą, lecz nie został przeniesiony do cel dla osób niepalących. Powyższe zachowanie pozwanego naraziło powoda na utratę zdrowia. Słuchany na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku powód sprecyzował, że nieprawidłowości w Zakładzie Karnym w C. miały miejsce od dnia 15 marca 2013 roku. Podał też, iż wskutek zachowania pozwanego doszło do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci zdrowia.

Pozwany, Skarb Państwa - Zakład Karny w C., wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego. Zakwestionował powództwo co do zasady i co do wysokości. Przyznał, że powód w okresie od 9 marca 2012 roku do dnia 14 stycznia 2014 roku odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C.. Podał jednocześnie, że powód przez cały czas pobytu w tejże jednostce penitencjarnej deklarował się jako osoba paląca i z tego względu był umieszczany w celach

dla osób palących. Co do oświadczenia powoda, że jest osobą niepalącą datowanego na dzień (...) marca 2013 roku pozwany wyjaśnił, że w rzeczywistości złożone zostało ono w dniu (...) marca 2014 roku, na co jednoznacznie wskazują informacje zawarte w systemie (...)(...). W konsekwencji działaniom pozwanego nie można przypisać bezprawności. Niezależnie od powyższego strona pozwana podniosła, iż powód nie wykazał ani faktu poniesienia szkody ani jej wysokości, ani związku przyczynowo-skutkowego między szkodą a działaniami/ zaniechaniami, z których wywodzi odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Sąd ustalił:

Powód, A. W., w okresie od 9 marca 2012 roku do dnia 14 stycznia 2014 roku był osadzony w Zakładzie Karnym w C.. W czasie pobytu w tej jednostce penitencjarnej powód deklarował się jako osoba paląca wyroby tytoniowe. Osadzany więc był w następujących celach dla osób palących:

- pawilon (...) oddział(...) cela nr (...), w okresie od 9 marca 2012 roku do 16 marca 2012 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...), w okresie od 16 marca 2012 roku do (...) marca 2012 roku ;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...), w okresie od 69 marca 2012 roku do 26 kwietnia 2012 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 26 kwietnia 2012 roku do 9 maj 2012 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 9 maja 2012 roku do 23 sierpnia 2012 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 23 sierpnia 2012 roku do 9 października 2012 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 9 października 2012 roku do 26 kwietnia 2013 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela (...) w okresie od 26 kwietnia 2013 roku do 3 czerwca 2013 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 3 czerwca 2013 roku do 16 lipca 2013 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od dnia 16 lipca 2013 roku do dnia 4 listopada 2013 roku;
- pawilon (...) oddział (...) cela nr (...) w okresie od 4 listopada 2013 roku do 14 stycznia 2014 roku

Dowód: zestawienie cel k. 48,przeładowarka zmian (...) k. 47, oświadczenie k. 43, zeznania świadków: A. P. (1) złożone na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku k. 53v-54. 00:12:09-00:26:11; P. G. k. 138, M. C. k. 194, A. W. złożone na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2015 roku k. 251v. 00:04:09, częściowo przesłuchanie powoda protokół rozprawy z dnia30 czerwca 2014 roku k. 54v. 00:36:12

W czasie przebywania w Zakładzie Karnym w C. powód nie składał skarg na i uwag w związku z tym, że przebywał w celach dla osób palących.

Dowód: zeznania świadków: A. P. (1) złożone na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku k.54 00:25:25 i 00:28:03, P. G. k. 138., M. C. k. 194, A. W. złożone na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2015 roku k. 250-251v.00:02:02- 00:04:09, częściowo przesłuchanie powoda protokół rozprawy z dnia30 czerwca 2014 roku k. 54v. 00:36:12

Żeby uzyskać przeniesienie z celi dla osób palących do celi dla osób niepalących w Zakładzie Karnym w C. wystarczy jedynie zgłosić, że jest się osobą nieużywającą wyrobów tytoniowych.

Dowód: zeznania świadka A. P. (1) złożone na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku k. 53v. 00:14:29

W styczniu 2014 roku powód został przetransportowany z Zakładu Karnego w C. do Aresztu Śledczego w S.. Przy przyjęciu wskazał, że jest osobą palącą wyroby tytoniowe, w związku z czym umieszczony został w celi nr (...), pawilon (...), oddział (...) tj. w celi dla osób palących. W marcu 2014 roku osadzeni w celi (...), w tym powód, oświadczyli

wychowawcy, że przestają palić wyroby tytoniowe, podpisując w dniu (...) marca 2014 roku stosowne oświadczenia. W dniu 23 maja 2014 roku podczas przeglądania akt osobowych powoda w Areszcie Śledczym w S. ujawnione zostało, że na oświadczeniu powoda z dnia (...) marca widnieje rok 2013 zamiast 2014.

Dowód: zestawienie cel k. 48, przeglądarka zmian (...) k. 47, notatka z dnia 15 stycznia 2014 roku k. (...), notatka z dnia 23 maja 2014 roku k. 32, zeznania świadka A. P. (1) złożone na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku k. 53v-54, 00:18:37, 00:24:08.

Sąd zważył:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Roszczenie powoda wywiedzione zostało z naruszenia jego dóbr osobistych w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności w pozwanej jednostce penitencjarnej. Źródłem tego roszczenia jest treść art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Dla przyjęcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych zgodnie z art. 24 kc konieczne jest łączne zaistnienie 3 przesłanek, tj. 1) bezprawność działania sprawcy, 2) istnienie dobra osobistego podlegającego ochronie oraz 3) jego naruszenie lub zagrożenie. Pierwsza przesłanka jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Pozostałe przesłanki muszą być zaś, zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., wykazane (udowodnione) przez powoda. Dopiero w przypadku skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany może zwolnić się z odpowiedzialności poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj., że było zgodne z prawem.

Wskazać należy, iż powód podczas przesłuchania na rozprawie w dniu (...) czerwca 2014 roku sprecyzował, że domaga się zadośćuczynienia poczynszy od dnia 15 marca 2013 roku (k. 54v., 00:36:12). Z twierdzeń powoda wynika, iż dochodzi on zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci zdrowia. Wskazane przez powoda dobro osobiste podlega ochronie prawnej. Należy bowiem do dóbr osobistych, o których mowa w art. 23 k.c. Natomiast zdarzeniem, w jakim powód upatruje naruszenia tego dobra było osadzenie go w celach dla osób palących, pomimo złożonego oświadczenia, iż powód jest osobą niepalącą. Umieszczenie powoda w celach dla osób palących wyrządziło mu poważną krzywdę i naraziło na utratę zdrowia. Powodowi douczał ból głowy, wykazywał też nerwowość.

Podkreślić należy, iż każda osoba pozbawiona wolności zachowuje swe prawa i wolności gwarantowane Konstytucją, z wyjątkiem prawa do wolności osobistej. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości (Dz.U. Nr 135 poz. 795) dopuszcza w § 6 możliwość używania wyrobów tytoniowych w zakładach karnych typu zamkniętego – a takim jest Zakład Karny w C. – przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące. Przy czym, dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne.

Bezspornym jest, że w okresie przebywania powoda w Zakładzie Karnym w C. umieszczany był on w celach dla osób palących wyroby tytoniowe. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez stronę pozwaną. Istota niniejszego sporu sprowadzała się do kwestii, czy zostało to uczynione wbrew jego woli. Strona pozwana wywodziła, że powód był zaszeregowany, jako osoba paląca wyroby tytoniowe. Powód, powołując się na oświadczenie z dnia 15 marca 2013 roku oraz składane wnioski o przeniesie do celi dla osób niepalących, wskazywał, że był osobą niepalącą, o czym pozwany miał wiedzę.

W ocenie sądu, powód, nie wykazał podnoszonych twierdzeń o umieszczeniu go w celach dla osób palących, pomimo deklaracji o niepaleniu. Dla wykazania zasadności swych roszczeń, powód próbował posłużyć się oświadczeniem o zaprzestaniu używania wyrobów tytoniowych, jakie złożył w Areszcie Śledczym w S. w dniu (...) marca 2014 roku, wykorzystując błędnie wpisany na nim – celowo, czy też przez pomyłkę – rok 2013. Strona pozwana, przedkładając wydruk z systemu (...) (...)T wykazała, iż w istocie oświadczenie powyższe zostało złożone w dniu 5 marca 2014 roku, o czym świadczy okoliczność, iż z dniem 6 marca 2014 roku dokonano zmian w zakładce (...) u powoda, wskazując,

że nie używa on wyrobów tytoniowych (k.47). Powód okoliczności tej skutecznie nie zaprzeczył. Przede wszystkim nie można zgodzić się z powodem, iż wydruk zmian przeglądarki (...) dowodzi jedynie tego, że w dniu 5 marca 2014 roku współosadzeni z powodem w jednej celi złożyli stosowne oświadczenia że są osobami niepalącymi, albowiem wydruk ten dotyczy tylko osoby powoda, a nie współosadzonych z nim skazanych. Nadto, co istotne, wydruk ten, jako sporządzony w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.). Powód zaś autentyczności i treści tego dokumentu nie kwestionował. Z dokumentu tego wynika także, że jakkolwiek powód zmieniał stanowisko co do swojego statusu raz jako osoby palącej, innym razem jako osoby niepalącej, to w okresie przebywania w Zakładzie Karnym w C. (nawet poprzedzającym okres za jaki dochodzi zadośćuczynienia) zawsze określany był, jako osoba paląca wyroby tytoniowe. Z przesłuchania powoda wynika przy tym, iż jego deklaracje w tym przedmiocie nie były związane z faktycznym używaniem bądź nie, wyrobów tytoniowych. Motywowane były one innymi względami jak np. chęcią osadzenia z osobami grypsującymi. Podkreślić należy, iż powód deklarował się raz jako osoba niepaląca raz jako paląca, zawsze ilekroć przebywał w Areszcie Śledczym w S.. Dodatkowo mając na uwadze datę oświadczenia – (...) marca niezrozumiałym jest dlaczego, jako początkowy okres, za jaki powód dochodzi zadośćuczynienia, jest dzień 15 marca, pomijając już, iż pierwotnie w pozwie wskazany został on na dzień 9 marca 2012 roku. Powyższe dodatkowo przemawia za tym, że sporne oświadczenie złożone zostało w roku 2014 a nie w 2013, jak to próbował dowieść powód. Za zasadnością tego stanowiska przemawiają również stanowcze zeznania świadka A. P. (1) (k.53v.), wychowawcy powoda w ZK w C. w okresie od sierpnia 2012 roku do lipca 2013 roku, że powód nie zgłaszał się do niego jako osoba niepaląca, i że nie składał w tym przedmiocie stosowanego oświadczenia. Natomiast oświadczenie o niepaleniu złożone zostało w czasie przebywania powoda w Areszcie Śledczym w S.. Zeznania tego świadka tym bardziej zasługują na wiarę, jeśli zestawimy je z dokumentami w postaci omówionego już wyżej wydruku z przeglądarki zmian (...) oraz z notatkami sporządzonymi przez A. R. - wychowawcę powoda z Aresztu Śledczego w S. z dnia 15 stycznia 2014 roku i z dnia 23 maja 2014 roku. Z pierwszej z nich wynika, że A. W. po przetransportowaniu go do AŚ w S. z ZK w C. wskazał, że pali wyroby tytoniowe. W drugiej natomiast wyjaśnione zostały okoliczności złożenia oświadczenia z dnia (...) marca 2014 roku o zaprzestaniu używania wyrobów tytoniowych.

Z kolei twierdzenia świadka, P. G. (k.138), że powód będąc osadzonym w celi (...), pawilonie (...) jako jedyny nie palił papierosów, jak i zeznania świadka S. C. (k. 252-252v.), że powód mówił mu, iż jest osobą niepalącą i że jest osadzony w celi z osobami palącymi, nie przesądzają same w sobie o tym, że takiej treści deklarację (o nieużywaniu wyrobów tytoniowych) powód złożył w administracji Zakładu Karnego w C., jak i że zgłaszał wychowawcy wnioski o przeniesienie go do innej celi. Zwrócić należy uwagę, iż świadek, S. C., zeznał jednocześnie, że powód nie uskarżał się, że jest umieszczony w celi dla palących, a jedynie informował świadka że jest osadzony w celi z osobami które palą, a on sam nie pali. Również świadek, P. G., twierdził, że powód nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do rodzaju celi, w jakiej wspólnie byli osadzeni w 2013 roku. Tego typu zastrzeżenia zgłaszane natomiast były przez powoda w 2012 roku, jednakże okres ten nie jest objęty żądaniem pozwu.

Świadek, P. M. (k. 98-98v.) zeznał wprawdzie, że powód zgłaszał zastrzeżenia co do warunków osadzenia, jednakże zeznania w tym zakresie były mało precyzyjne i ogólnikowe. Jednocześnie świadek ten nie potrafił określić, czy powód był osobą palącą, czy niepalącą. Tak więc i te zeznania nie mogą stanowić o tym, że powód zgłaszał pozwanemu, iż jest osobą niepalącą i wnioskował o przeniesienie do odpowiedniej celi.

Natomiast świadek M. C. (k.194), kojarzący powoda z tzw. „spacerniaka” zeznał, że powód był osobą palącą.

Wyżej wskazani świadkowie nie mieli też wiedzy o tym, jakiej treści deklaracje powód składał będąc w Zakładzie Karnym w C..

Zeznania świadka, G. S. (k.97), nie były przydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, jako że świadek ten stwierdził, iż nie zna powoda i nie przypominał sobie, by był osadzony z nim w celi.

Ponadto podkreślić należy, że brak jest w aktach sprawy dowodów tego, by powód- zgłaszał administracji zakładu karnego skargi na to, że jest osadzony w celi dla osób palących, a także by wnioskował o przeniesienie go do celi

dla osób niepalących. Powód nie przedstawił w tym zakresie żadnych dokumentów. Treść składanych przez powoda pism procesowych świadczy o tym, że jest on obeznany ze swoimi prawami, co pozwala domniemywać, iż gdyby w istocie był osadzony w celi wbrew złożonej deklaracji, to pozostałby jakiś ślad jego skarg w tym przedmiocie, czy to w formie pisma, czy adnotacji w teczce osobowej, w szczególności w sytuacji lekceważenia jego próśb przez wychowawcę. Z wiarygodnych, przekonujących i kategorycznych zeznań świadka A. P. wynika, że gdyby tylko powód zgłosił wniosek o przeniesienie, konsekwencją tego byłoby odebranie od niego oświadczenia na piśmie o nieużywaniu wyrobów tytoniowych i niezwłocznie zostałby umieszczony w celi dla osób niepalących. Tymczasem jak już to wyżej wskazano powód nie przedstawił żadnego dowodu, iż takie wnioski, pisemnie bądź ustnie, składał. Takich zachowań nie zapamiętali też świadkowie zawnioskowani przez powoda właśnie na tę okoliczność.

Przesłuchanie powoda było natomiast niekonsekwentne, zmienne, a przez to niewiarygodne. Powód bowiem podał, że złożył oświadczenie o tym, iż jest osobą niepalącą, będąc w Areszcie Śledczym w S.. Następnie wskazał, że pomylił się, gdyż oświadczenie o tym, iż jest osobą niepalącą złożył, przebywając w Zakładzie Karnym w C. (przesłuchanie powoda 00:46:59 protokół rozprawy z dnia (...) czerwca 2014r., k. 54v). Powyższe wskazuje, że spontaniczna wypowiedź powoda o tym, że złożył oświadczenie w Areszcie Śledczym w S. potwierdza stanowisko pozwanego, iż oświadczenie, że powód jest osobą niepalącą rzeczywiście złożył w Areszcie Śledczym w S. w marcu 2014r.

W konsekwencji powyższego, sąd uznał, że powód nie wykazał (nie udowodnił), by Zakład Karny w C., naruszył jego dobra osobiste. Nie udowodnił bowiem, że był umieszczany w celach dla osób palących wbrew jego woli i by uskarżał się, przejawiał niezadowolenie z osadzenia go z osobami palącymi wyroby tytoniowe. Nie wykazał także, by pozwana jednostka penitencjarna przy rozmieszczaniu więźniów nie uwzględniała ich preferencji co do palenia wyrobów tytoniowych, ja i by nie reagowała na zmianę tych preferencji. Powód z własnej woli przebywał w celach dla osób palących, zatem niezależnie od tego czy był osobą palącą czy nie, jak i od motywów tych decyzji, nie może obecnie skutecznie wywodzić roszczenia o zadośćuczynienie. Przyjmując nawet, że powód był osobą niepalącą, to niewątpliwie miał on prawo przebywać z osobami palącymi, jeśli taka była jego wola i w tym zakresie strona pozwana, wobec braku z jego stron skarg na taki stan rzeczy i wbrew jego deklaracji nie mogła przenieść go do celi dla osób niepalących.

Skoro powód nie udowodnił, by umieszczenie go w celach dla osób palących naruszyło jego dobro osobiste w postaci zdrowia, a przy tym nie można przypisać pozwanemu, iż jego zachowanie nosiło cechy bezprawności, to bezprzedmiotowe było czynienie w sprawie dalszych ustaleń. W związku z powyższym sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o dopuszczenie dowodu z jego książeczki zdrowia na okoliczność pogorszenia się stanu zdrowia powoda, jak i z opinii lekarza na okoliczność nieporządnego wpływu dymu tytoniowego na organizm biernego palacza.

Mając na uwadze powyższe rozważania na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c., stosowanych a contrario, powództwo powoda zostało oddalone.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., w punkcie drugim wyroku. Zgodnie z treścią art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. należy zaliczyć, zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (dążenie do szybkiego zakończenia procesu, do szybkiego wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego, czy sytuacji życiowej. Okoliczności te powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. IICZ (...), LEX nr (...)).

Powód postanowieniem Referendarza sądowego wydanym w niniejszej sprawie w dniu 5 maja 2014 roku został zwolniony od obowiązku uiszczenia opłaty stosunkowej od pozwu. Powód odbywa karę pozbawienia wolności, nie pracuje, nie posiada żadnego majątku.

W ocenie sądu orzekającego w niniejszej sprawie, sytuacja powoda nie uległa zmianie w stosunku do początkowej fazy procesu i nadal zachodzi tego rodzaju szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie art.102 k.p.c.

Na oryginale właściwy podpis